

David Černý **Moje
tajemství
Prahy**

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

DAVID ČERNÝ MOJE TAJEMSTVÍ PRAHY

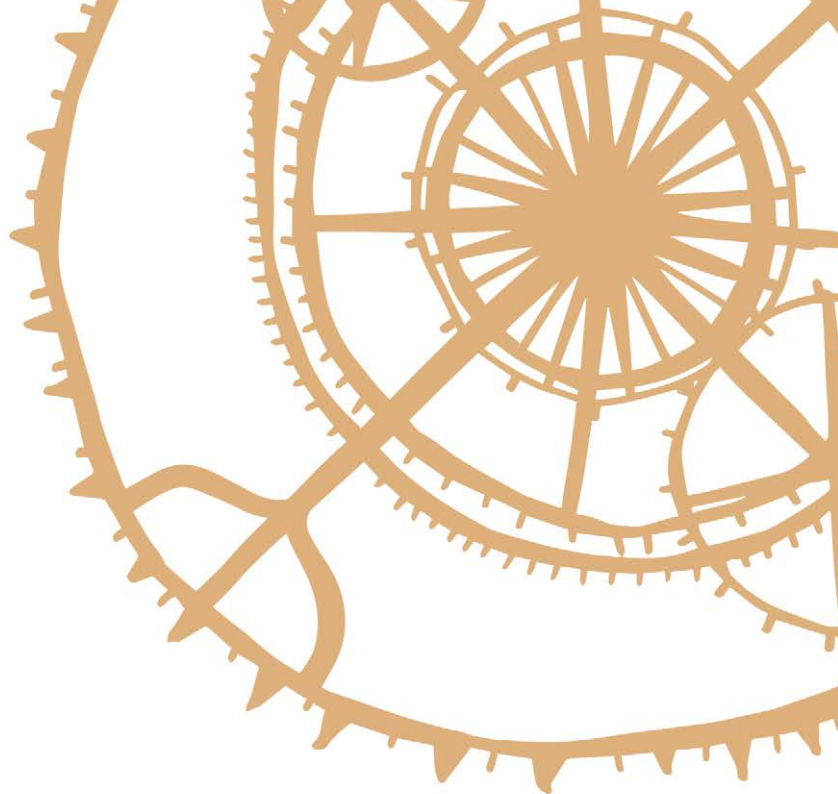
Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 10 735. publikaci

Odpovědná redaktorka Eva Škrabalová
Sazba a grafická úprava Martina Mojzesová
Jazyková korektura Pavlína Zelníčková
Fotografie na obálce Klára Hášová

Počet stran 128
První vydání, Praha 2026
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod a.s.

© Grada Publishing, a. s., 2026
Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2026

ISBN 978–80–271–8760–7 (ePub)
ISBN 978–80–271–8759–1 (pdf)
ISBN 978–80–271–3327–7 (print)

David Černý

MOJE tajemství Prahy

Grada Publishing

OBSAH

Mám to štěstí... a to není, jako když cvrnknete do holubů.....	9
1. Brigita v bazilice svatého Jiří	12
Vyprávění o žárlivosti až za hrob	
2. Stěhovavá kašna	17
Vždy lákala lotry...	
3. Zlatá brána do katedrály	20
Pro Pražany v bázni Boží	
4. Staré dveře na ještě starším Městě pražském	24
Prošly jimi dvě královské svatby	
5. Když se z rakve ozve ťukání	28
O ruce, kterou zadržela láska	
6. Panna Marie Sněžná až do nebes	32
Jak široká, tak dlouhá	
7. Svatý archanděl Michael v Podolí	36
Venkovský kostelík v srdci Prahy	
8. O té, která pro Turka ztratila hlavu	40
Ungelt – tedy za peníze	
9. Dům U Zlaté studně	44
O mokřích stopách na chodbě hotelu	
10. Listování v Nerudově ulici	48
Když dva mouřeníni podpírají palác	
11. Povodňové značky	52
Když se velká voda vylila po Praze	
12. Okradli svatého Prospera	58
Z umrlcových prstů stáhl lapka prsteny	
13. Svatí ve skleněných rakvích	62
Tady tuhne krev v žilách	
14. Některé příběhy přijdou za vámi	66
Náhrobek s obtížně čitelnými písmeny prozradil starodávný příběh	
15. Petřín aneb vrch svatého Vavřince.....	70
Tam, kde se sváří Perun se svatými	

16. Drahomířina pekelná propast	74
Zavětríte, možná vám vletí síra do nosu	
17. Kde se vzala Čertovka	78
Tady to páchne po pekle	
18. U pramene Vojtěšky	81
Na počátku českých dějin	
19. Pražské Vánoce	84
Vánoce se stříbrným zlatníkem	
20. Když v Praze ztratíte hlavu	88
Jak vysvobodit bezhlavé přízraky	
21. O dvou zapomenutých věžích	92
Policie je pečlivě střeží	
22. Dům U Černého křížku	96
Jak svou nepozorností připravila manžela o život	
23. Jede, jede poštovský panáček!	100
O poště v Běchovicích a Prostředkovicích	
24. Potrubní pošta	104
Světový unikát pod pražskými chodníky	
25. Pražská šunka	107
Jemná delikatesa vítězí ve světě	
26. Parník Vyšehrad	113
Šplouchá pod Vyšehradem	
27. Legendární „té trojka“	116
Nestyďte se přiznat, že ji milujete	
28. Šikmá kostelní věž	120
Zklenuto na jeden sloup	
29. Pražské slunce	122
Jako propustka z očiště	
30. Batalión	125
Dnes za peníze, zítra zadarmo	

Mé múze, která
je mi inspirací při
procházkách Prahou

Mám to štěstí...

... a to není, jako když cvrnknete do holubů

Foto: Klára Hášová

DAVID ČERNÝ

pochází ze staré pražské rodiny, která po staletí provozovala pekařství v Petřské čtvrti.

V současnosti vede projekt Miluju Prahu, který se zabývá krásami města. David stále žije na Starém Městě, nedaleko Staroměstského náměstí.

Při psaní knih o tajemstvích Prahy zažívám velká dobrodružství. Nejen tehdy, když hledám ve starých knihách nebo slyším vyprávět pamětníky polozapomenuté příběhy. Moje práce není žádná systematická věda, nepokládám se za historika. Jsem jen vypravěč příběhů, které slyším i zažívám.

Některé zážitky si musíte chvíli přebírat a pak zjistíte, že vám nezbude nic jiného, než je prostě přijmout. Jako když jsem po letech navštívil hrobku českých panovníků pod podlahou svatovítské katedrály. Prohlížel jsem si sarkofágy, ve kterých spočívají ostatky našich velkých králů. Leží tu i syn Karla IV. Václav IV. Na jeho sarkofágu je napsáno jeho jméno a pod ním je osobní znak krále – reliéf ledňáčka ve věníku. Tento pozoruhodný ptáček je úzce spjat s naším městem – jen na Staroměstské mostecké věži jich najdete šestnáct. Ale toho nejstaršího najdeme v kapli

Zdroj: Wikimedia Commons

*Ledňáček je krásný
pestrobarevný ptáček, který
je úzce spjat s historií Prahy.*

Staroměstské radnice, kde navíc ve věníku, tedy smotané látce, nesedí sám. Jsou tu nad vchodem do svatyně tulící se ledňáčci dva.

Symbolika ledňáčka by vydala na samostatnou knihu. Ledňáček je symbolem věrné a vroucí lásky, kterou Václav IV. prožíval se svou druhou manželkou, krásnou Žofí Bavorskou.

Dvojice ledňáčků se objevuje v dávné antické pověsti, kde se dcera vládce větrů Alkyoné provdala za krále Kéýka, vášnivého mořeplavce. Alkyoné nerada viděla, když se její milý vydával na moře – od otce věděla, jak prudké a zrádné mohou mořské větry být.

A tak se jednoho dne stalo, že muže zastihla prudká bouře a vítr mrštil jeho lodí na skaliska. Když pak Alkyoné viděla mrtvého manžela, vrhla se ze zoufalství do vln. Nedokázala si představit život bez milovaného muže.

Bohové se slitovali a pro její velkou lásku ji proměnili v ledňáčka. Oživili i jejího krále a proměnili ho také v drobného pestrobarevného ptáčka. A tak spolu žijí na břehu a bůh větru Aiolos ochraňuje je i jejich děti přede všemi nebezpečími. Milé Alkyoné se splnil její sen – zůstat v lásce se svým mužem na věky.

Před sarkofágem Václava IV. se mi vybavilo i to, že ledňáček je král

rybář. Smotaný šátek, ve kterém sedí, je vera ikon, tedy rouška, kterou Ježíši při jeho cestě s křížem na popraviště podala svatá Veronika, aby si otřel tvář. Tento kus látky proto prý uchovává pravý obraz (tedy vera ikon) Ježíšovy tváře. Náš hrdina král rybář sedí ve smotané roušce nesoucí pravou podobu Ježíše. Je tedy strážce největšího tajemství.

Když jsem opustil hrobku králů a sešel k řece, posadil jsem se na lavičku. Tam u Hergetovy cihelny, na jediném místě v centru Prahy, kde není nábrežní

zeď a kde můžete po přirozeném břehu dojít až k Vltavě. Věřte nevěřte, na zábradlí mola, kde přistávají turistické lodě, jen kousek ode mě přilétl ledňáček. A to je něco, to není jako když cvrnknete do holubů. Král rybář tam byl chvilku, jen pár vteřin.

Kluci od vody, kteří vozí turisty, mi sice vyprávěli, že se ledňáček do centra Prahy vrátil, já ho ale viděl poprvé, až když jsem navštívil krále ledňáčka Václava IV. Praha zkrátka přináší nové a nové příběhy. Stačí se jenom dívat.

*Sarkofág českého krále Václav IV.
v hrobce pod podlahou katedrály svatého
Víta je ozdoben osobním znakem
monarchy: ledňáčkem ve věniku.*

Zdroj: Wikimedia Commons

Brigita v bazilice svatého Jiří

Vyprávění o žárlivosti až za hrob

V kostele svatého Jiří na Pražském hradě stojí zřejmě nejpodivnější pražská socha. Představuje dávno neživou ženu, pod kapucí je lebka, po jejíž kůži lezou ještěrky, hadi a žáby.

Děsuplná socha stojí v kryptě kostela. Socha z vypálené hlíny měla být nejspíš varovnou připomínkou smrti, která na nás všechny čeká na konci našich dnů, avšak starý příběh vypráví něco zcela jiného.

Na Malé Straně kdysi žila chudá vdova s mladičkou dcerou Brigitou. A jak to tak bývá, do dívky se zamiloval spalující láskou mladý sochař ze dvora císaře Rudolfa. Láska je jako nemoc, chlapec se dívce dvořil tak dlouho, až se i Brigita zamilovala – první, ještě polodětskou láskou. Milenci se scházeli potají v Jelením příkopě, až se mládenec osmělil a požádal vdovu o Brigitinu ruku. Ta svolila a chystala se svatba. Ale přece byl na poslední chvíli sochař na několik dní odvolán za prací z města. Veselka se musela o několik dní odložit. Při uplakaném loučení si oba milenci přísahali věrnost. A mladík, velký žárlivec, zapřísahal Brigitu, aby na něj

počkala, žádal tisíc slibů, že mu zůstane věrná a že na něj bude myslet v každé chvíli. Dívka vše slíbila stejně vášnivě, jak to mládenec po ní požadoval.

Po čase se mladý sochař vrátil, šílený steskem a touhou. Žárlivost ho ale přemohla, a tak se ještě před shledáním se svou dívkou rozhodl, že obejde sousedy a zeptá se, co Brigita v době jeho nepřítomnosti dělala. S kým mluvila, na koho se usmála, zda byla veselá, či smutná. Až sochař zaklepal na dveře sousedky, která nenáviděla Brigitinu matku pro jakýsi malicherný spor. Zlořečená žena hned využila příležitosti k pomstě. S předstíranou účastí chlapci začala vypravovat, že se jeho nastávající večer co večer

Foto v této kapitole: Klára Hášová

Brigita je slavná a poněkud děsivá socha umrlce, kterou najdete v kryptě baziliky svatého Jiří na Pražském hradě. Zobrazuje mladou ženu v pokročilém stadiu rozkladu s propadlými tvářemi a hadem vylézajícím z břicha. Jde o barokní alegorii Marnosti (Vanitas) a pomíjivosti lidského těla a bytí z 18. století.

Bazilika svatého Jiří na Pražském hradě

Baziliku založil kolem roku 920 kníže Vratislav I., otec svatého Václava. Je to nejstarší dochovaná sakrální stavba na Pražském hradě. Když v roce 973 vzniklo v Praze biskupství, byl u baziliky založen první klášter v Čechách. Na barokním průčelí baziliky stojí socha první abatyše kláštera benediktinek Mladý, která drží v ruce korunu. Je tak připomenuto privilegium svatojiřských abatyší, které měly po staletí právo korunovat české královny.

V gotické kapli uvnitř baziliky odpočívá první česká světice – svatá Ludmila, babička svatého Václava. Její kamenný náhrobek vystavěla ve 14. století slavná huť Petra Parléře, stavitele svatovítské katedrály a Karlova mostu. Než byla postavena svatovítská katedrála, sloužila bazilika jako pohřebiště českých panovníků. V hlavní chrámové lodi najdete tumbu zakladatele baziliky Vratislava I. Leží zde i kníže Boleslav II., pobožný synovec svatého Václava, a jsou zde pravděpodobně pochována i knížata Oldřich a Jaromír.

Zářivě červené barokní průčelí baziliky svatého Jiří na Pražském hradě zdobí sochy sv. Jiří v boji s drakem, zakladatele kostela knížete Vratislava I. a abatyše Mladý. Pod barokním kabátem se přitom skrývá románské srdce z roku 920.

scházela se svým tajným milencem, o kterém neví ani dívčina matka, v Jelením příkopě. Že se Brigita vracela až k půlnoci a že vůbec má špatnou pověst, protože každý ví, kolik už vystříдалa milenců.

Mladý muž se od sousedky vypoťácel, žárlivost mu dokonale zatemnila mysl. Vzkázal nastávající, že se vrátí a že se potkají po setmění na místě jejich zamilovaných schůzek v Jelením příkopě. Brigita přišla usměvavá a natěšená, že bude mít svého budoucího ženicha opět u sebe. Sochař si ale její veselý úsměv vysvětlil po svém a vrazil Brigitě v amoku dýku do srdce. Mrtvolu hodil do houští a v šílenství bloudil dny a noci po Praze. Po čase našli měšťané Brigentino tělo,

zohavené a už v pokročilém stadiu rozkladu. Všichni hned věděli, kdo je vinen. Mladík nezapíral, neobhajoval se. Se sklopenou hlavou přijal soudní výrok, který ho poslal ke katovi.

Poprosil ještě, zda by mohl vytesat pro výstrahu všem žárlivcům a na důkaz svého žalu sochu dívky v takové podobě, v jaké mrtvolu našli. Žaláři donesli do cely sochaři kámen a on nejdřív, nespál, pracoval ve dne v noci jako v horečce, dokud sochu nedokončil. Chvilu poté, co bylo hotovo, setnul mu kat hlavu.

Jestli je příběh pravdivý, nevíme. Ale mohl sloužit jako dobová černá kronika. Neboť v soudních spisech je psáno: „Toho roku 3. dubna vlásky štukatérský dělník jménem Spinneli pořezal nožem v kostele svatého Jiří obličej, ústa a ramena své milence Marianě, dceři královského zahradníka.“

Místo posledního odpočinku první české světice a mučednice, babičky svatého Václava, tvoří jeden z nejvzácnějších klenotů v areálu Pražského hradu. Tumba svatých Ludmily se nachází ve stejnojmenné gotické kapli, přistavěné k jihozápadní části baziliky svatého Jiří.

Interiér baziliky svatého Jiří je úplným opakem jejího zdobného barokního průčelí. Kamenné zdivo z opuky, přísná románská architektura a staletí stará atmosféra z něj dělají jedno z nejmagičtějších míst na Pražském hradě.

Třpytivý prach a záře nad náhrobkem svaté Ludmily

Hrobka svaté Ludmily je v bazilice svatého Jiří oddělena mříží od hlavní lodě chrámu. Původně byla první historická přemyslovská kněžna a babička svatého Václava pohřbena na Tetíně, kde byla úkladně zavražděna. Na pokyn jejího vnuka Václava bylo její tělo exhumováno a přeneseno do Prahy. Toto přenesení bylo klíčové pro její svatořečení. Současný opukový náhrobek pochází z osmdesátých let 14. století z dílny Petra Parléře. Byl vytvořen na objednávku císaře Karla IV. Na vrcholu tumby je vytesána ležící postava svaté Ludmily s jejím typickým atributem – závojem, kterým byla podle legendy na Tetíně uškrcena. Moderní antropologický výzkum (vedený prof. Emanuelem Vlčkem) potvrdil pravost ostatků. Zjistilo se, že v době smrti bylo kněžně okolo šedesáti let, což v 10. století představovalo vysoký věk. Na krčních obratlích nebyly nalezeny stopy zranění, což by potvrzovalo příčinu smrti uškrcením.

Po staletí byla hrobka cílem mnoha poutníků. Podle legend obklopoval její původní hrob na Tetíně i pražskou tumbu třpytivý prach a záře a docházelo u ní k zázračným uzdravením. I současný správce baziliky říká, že řezané květiny u hrobky svaté Ludmily vydrží podstatně déle, než je obvyklé.

Detail ležící postavy (gisant) svaté Ludmily na víku její opukové tumby. Jde o mistrovské dílo z dílny Petra Parléře z osmdesátých let 14. století. Všimněte si realistického ztvárnění obličeje starší ženy a draperie závoje, který má svěťice omotaný kolem krku – jde o atribut jejího mučednictví (uškrcení).

Stěhovavá kašna

Vždy lákala lotry...

Tato kašna nemá pokoje. Jmenuje se Wimmerova. Dnes stojí uprostřed Uhelného trhu na Starém Městě pražském. Než se ale na svém současném místě uvelebila, změnila své umístění hned několikrát.

Úplně původně stála nedaleko na Nových alejích, tedy na dnešní Národní třídě, kam ji nechal před svůj palác postavit mecenáš, původně kolář a koželuh Jakub Wimmer, který zbohatl na armádních zakázkách v době napoleonských válek. Kašna ale před palácem Platýz překážela a byla posunuta o kousek dál, na Jungmannovo náměstí. Ani tady dlouho nevydržela, další její štací bylo Betlémské náměstí, kde stála až do roku 1882. Z „Betlé máku“ putovala do Vrchlického sadů před hlavním nádražím.

Teprve v roce 1951 v souvislosti s úpravou Uhelného trhu, kde byly vybudovány veřejné záchody, byla kašna cestovatelka instalována na současné místo, kde nahradila starý uhlířský domek a starší dvounádobovou kašnu.

Poslední stěhování tam a zase zpátky se odehrálo v letech 1989 až 1998, kdy byla kašna úplně rozebrána a dočasně z Uhelného trhu odstraněna, protože překážela výstavbě podzemního kolektoru. Po jeho dokončení se vrátila na původní místo, kde už do dnešních dní stojí téměř bez povšimnutí.

Stěhovavá kašna tu a tam lákala i lotry, kteří ji poničili. V roce 1974 opilí gymnazisté na kašnu vylezli a část sousoší ulomili. Při opravě byla původní sochařská výzdoba nahrazena replikami a originál byl umístěn v lapidáriu. Druhý vandalský útok se odehrál 19. března 2011, kdy na kašnu vyšplhal dvacetiletý syn pražského primátora Pavla Béma Jáchym a část sochy se opět ulomila. Mladíkovi spadl kámen z výšky na ruku, kterou poranil tak, že mu horní končetina musela být amputována.

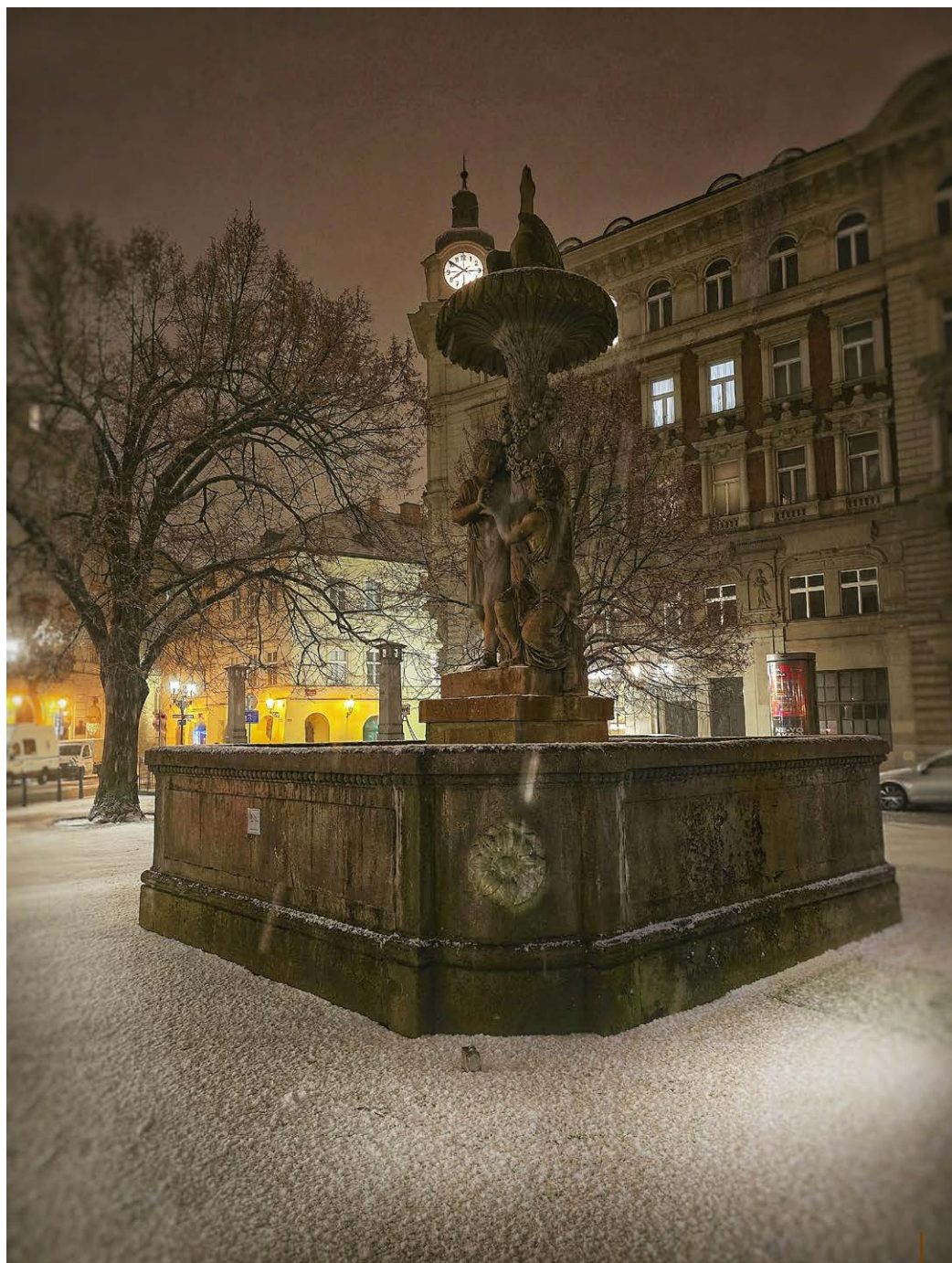
Wimmerova kašna

Kašnu vytesal oblíbený pražský sochař klasicismu František Xaver Lederer. Je z šedého křemičitého pískovce. Vodní nádrž je čtvercová. Prostřední sloup kašny je stylizován jako kmen palmy, který je obtočený ratolestí vinné révy. Všemmu vévodí labuť, které ze zakloněného krku tryská vzhůru voda. Proudby vody se pak obtáčejí a stékají mezi listy koruny stromu a po točenici vinné révy k nohám milenců u paty palmy. Celý výjev znázorňuje milence z biblické Písně písní.

Foto v této kapitole: David Černý

Na Wimmerově kašně na Uhlém trhu najdete motiv chlapce, dívky a labutě. Kašna vytváří jedno z nejkrásnějších zakoutí Prahy.

Pražský světoběžník mezi kašnami. Wimmerova kašna od F. X. Lederera z roku 1797 za svou historii vystřídala hned několik adres – stála na Národní třídě, Betlémském náměstí i na Kampě, než se v roce 1951 definitivně vrátila na Uhelný trh.

Zlatá brána do katedrály

Pro Pražany v bázni Boží

Je to zřejmě nejzářivější obraz, který v Praze máme. Zastavme se u mozaiky na Zlaté bráně svatovítské katedrály. Unikátní zlatá skleněná mozaika Poslední soud z let 1370–1372 zdobí arkádovou předsíň jižního vstupu do katedrály.

V patře předsíně je komora, kde jsou umístěny české korunovační klenoty, zamknuté na sedm zámků, které otevře sedmero klíčů, jež byly svěřeny prezidentovi, předsedovi Senátu, předsedovi Poslanecké sněmovny, premiérovi, pražskému arcibiskupovi, děkanovi svatovítské kapituly a pražskému primátorovi.

Mozaika chrání náš nejvzácnější poklad zobrazuje křesťanský soud nad lidmi v soudný den, kdy by měl být každý člověk souzen a dostane se buď do nebe, nebo do pekla. Zobrazuje Krista celého obklopeného svatozáří v roli soudce a kolem něj anděly, kteří drží nástroje Spasitelova utrpení. Pod nimi je skupinka šesti přímluvců – českých patronů: svatý Prokop, Zikmund, Vít, Václav, Ludmila a Vojtěch. Pod nápisem se jmény světců klečí Karel IV. a jeho čtvrtá manželka, Alžběta Pomořanská.

Pod mozaikou vycházel z chrámu nově korunovaný panovník nebo se odebíral pohřební průvod s jeho ostatky. A opačným směrem vstupovaly dovnitř do katedrály v posvátné bázni davy poutníků.

Autorem předlohy mozaiky je pravděpodobně malíř Niccolò Semitecolo. Je vyskládána z asi milionu skleněných kostek v několika desítkách odstínů; na některé části obrazu byly místo skla použity různobarevné křemeny. V zemích na sever od Alp je taková mozaika naprostým unikátem. Pro její provedení byli povoláni italští, nejspíš benátské umělci. Nad portál byla mozaika osazena roku 1371. Pro její rozsáhlé zlacení se pro vstup do chrámu vžil název Zlatá brána.

Přestože mozaika dodnes dominuje celému hradnímu nádvoří, přece jen jsme oproti středověkým Pražanům o cosi podstatného ochuzeni.

Foto: Klára Hášové

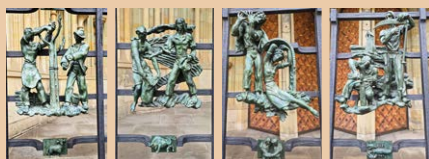
*Zlatou bránu katedrály sv. Víta s monumentální trojdílnou mozaikou
Posledního soudu z let 1370–1372 vytvořili neznámí italští mistři
z téměř jednoho milionu skleněných a kamenných kostiček.*

Znamení zvěrokruhu na mříži

Dvanáct znamení zvěrokruhu najdete na mřížích jižního slavnostního vstupu do chrámu svatého Víta, takzvané Zlaté brány. Zdobí je symetricky umístěné figurální reliéfy, jež znázorňují práce zastupující měsíce v roce. Pod nimi jsou reliéfy znamení zvěrokruhu.

Mříž sama je kovaná ze silného železa a reliéfy jsou bronzové, vždy se dvěma figurami.

Na mřížích a reliéfech pracoval jejich autor Jaroslav Horejc od roku 1930. Dílo dokončil v roce 1955.

Beran

21. 3.
až
19. 4.

Býk

20. 4.
až
20. 5.

Blíženci

21. 5.
až
20. 6.

Rak

21. 6.
až
22. 7.

Lev

23. 7.
až
22. 8.

Panna

23. 8.
až
22. 9.

Váhy

23. 9.
až
22. 10.

Štír

23. 10.
až
21. 11.

Střelec

22. 11.
až
21. 12.

Kozoroh

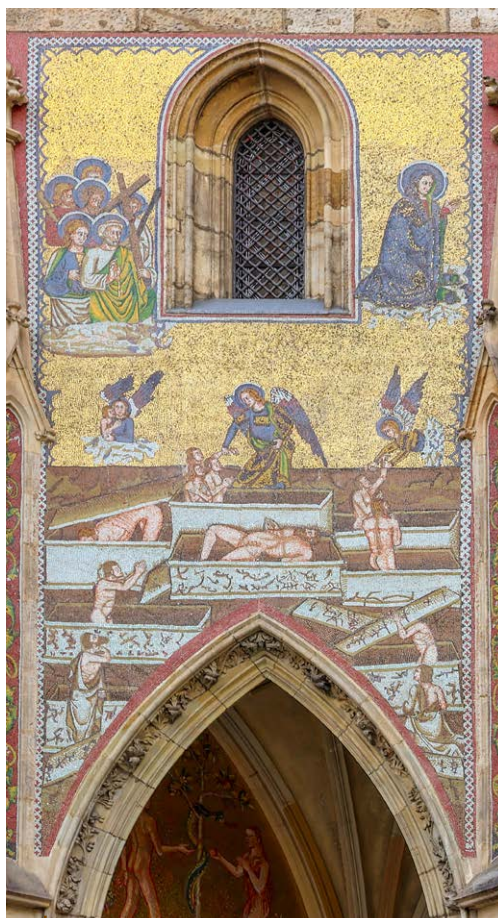
22. 12.
až
19. 1.

Vodnář

20. 1.
až
18. 2.

Ryby

19. 2.
až
20. 3.

Levý panel gotické mozaiky Posledního soudu na Zlaté bráně katedrály zachycuje okamžik, kdy mrtví vstávají ze svých hrobů a tři postavy andělů je přijímají mezi spasené.

Foto: Klára Hášové

Při pozdějších stavebních úpravách bylo totiž zvýšeno protější hradní křídlo, čímž byl pohled na mozaiku zdálky znemožněn. Lidé ve 14. století však Zlatou bránu viděli až z protějšího

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Moje tajemství Prahy***.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.